Samband trúar og siðafræði

Nú skyldust siðafræðinni er trúarfræðin afar náinn, báðar, hvora heimir sig tala hreinlíni umm hið góða, enn þó sín með hvorum hætti. Trúarfræðin skoðar hið góða eins og það kjemur fram í þeirri trúarlífi mannsins eða trúnni; hin fyrsta spurning er því hjer: hvað sje trúarbragð? Og enn ekki er það bæði vitneskja umm Guð og hugið þeirra mannsins við Guð. Þessi atriði eru eins og kjarninn í öllum trúarbrögðunum, því í sjer hverjum trúarbrögðunum helst aðskilnaðurinn milli Guðs og manna, og aptur sameining þeirra eða hvíldþrenginga. Eptir því hvað trúarbrögðin eru á háku stigi, eptir því er hugið þeirrar landamannsins hreinni. Meðvitundin umm hugið þeirra og samband manns við Guð, gjetur að vísu komið til skoðunar í öðrum vísindagreinunum, svo sem í sálfræði og heimspeki, enn þar er eining Guðs og mannsins einungis hugsuð utan manns, hann stendur þar eins og "objectiv (?)" í trúarbrögðunum en hin sama máti ekki hinir utan mann, heldur samadeili lífi hans, og óaðgreinanleg hin mannsins sönnu eign. Samvizkan er t. d. ekki einungis þar vitund umm Guð, heldur manns einskonar eðli, vitund og vera manns saman í eitt. Í sá trúnaði veit ekki einungis sekuna, heldur finnur hana, hún er einskonar hræring hans anda. Trúarmeðvitundin er þessvegna ekki þar þekking, heldur sannanlegt líf. Í siðafræðinni er þessi sameining eins og áleingdar, með ásinnsta viljans á mennunum að ná þessu fjarliggjandi takmarki; hugið þeirra á að hæst hinir sjálfkrafalega áreinsla og kappsemi, hún er ekki skoðuð eins og skýr eining, heldur smátt og smátt. Í trúarfræðinni er aptur á móti þessi mynd eins og þegar náð, hinir sannur trúarinnar er þessi sameining eins og þegar skýð, hið æðsta góða er skoðuð eins og verandi, og þessvegna hinn hinu þess eilíflega fullkomt; Allur í hullkomleglegheit, utkveðt ... trúin eins og dregur sig út hinn endanlega lífi og lífi ... fyrir bresti lífsins og tekur einungis aðra á hina góða, sem segja menn veru á. Menn gjeta því sagt að trúar- og sjálfkrafislífið innibindi í sjer hina sömu hugmynd, það er hið sama líf sem bæði á lífa, enn sem mannlega á í líf eins og með tvennum hætti, þar hvarfla því á aðgreinanleik hann á aðra; — það sjálfkrafislega líf og trúnaður er að nokkurleiti sjálft hvað, enn verða þó í raun og veru samaní eitt. Hvorug sama trúi gjetur af sjer sannanlegt sjálfkrafi, og þar sem sannanlegt sjálfkrafi er, þar verður og trúin að vera undirstaðan; því hinn trúaði finnur sig knúðan til að láta trúarlífið koma fram utrásum í sínum verkum. Sambandið trúar og sjálfkrafis, er að sínu leiti eins og friðar og vígsemi lífsins, í samanburði við skyld og háttu þess, og þessvegna innibinda hvortveggja í sjer allt líf andlega mannsins (eða hvað mega sjáanlegt skoðað opinberum hinna helga Anda náðs og speki?), — þetta tvennt ora & labora er innifalið hvorutveggja hinir sig, og verður að vera sameinað; trúarlífin til heimir bæn og andakt, enn til þess að lífið sje fullkomið, verður hinn kjörni að hafa til, bænin leiðir til erviðis og barátta, og þetta er einmitt mið siðafræðinnar — — — ; —

Athin og sjálfkrafi í eðli sínu eru óaðgreinanlega sameinuð, það er bægt á Kristilegri opinberun. Þar sem kristindómurinn skoðar vera Guðs í alkjærlegu sambandi við vilja hans, tekur bæðinn og gjetingsataðinn einungis aðrakenning skýðina fram til skoðunar. Kristileg opinberun skoðar því sjerhvert samband milli Guðs og manna, aðskilnað þeirra og sameiningu, bæði eins og eðlissamband og samband frelsisins, þar sem bæðinn og gjetingaturinn einungis taka fram annað atriðið. Enn þessvegna einingu trúar og sjálfkrafis er og samfara sönn greinarmunur; Sameining manns við Guð í trúarlífinu er því fyrst sönn og lifandi, þegar vilji hans tekur sig úr djúpi trúarinnar og stendur í þjónustu hennar í heiminum. Kristileg trú útilokar þannig, bæði trúargrundvöllinn, sem afneitar sig frá mannlega lífi, og hina gjetings- og kvíðinglega skoðun, sem skeytir sundur trú og sjálfkrafi. — — — ;

Eining trúar og sjálfkrafis og sömuleiðis aðgreining, hafa rót sína í eðli kristilegrar trúar, sem enn sjálfkrafislegt trúarbragð. Því Guð kristinna er sjálfkrafislega vera, og samband manna við hann, er skoðað sjálfkrafislega. Í kristilegri opinberun er sjer hver eiginleglegleiki Guðs eins bæði eðliseiginleglegleiki og vilja eiginleglegleiki, vera Guðs og vilji er óaðgreinanlega eitt. Guð bjóðir samkvæmt anda kristindómsins ekki vilja sinn eingöngu, ekki heldur veru sína (eingöngu) einungis heldur hvorutveggja til samans sameinuð; Opinberun kristinnar trúar, er undireins eðlis opinberun, eins og hún er vilja opinberun. Þannig táknar nýtímingin Guð: hinn alltra fullkomnasta anda náðs og speki, eilíflega algjörðum, alfullkominn Jóh. 4. 24, sem er hið fullkomnasta til að menbja eðliseinkenni Guðs; Enn umm leið táknar nýtímingin einnig Guð: óumbreytanleik = dauðalausi = makalausi = almáttugi, alvísi, algóði, þríeini, annarsvegar: Guð! — 1 Jóh. 4. 16. — sem hina algjörða sjálfkrafis — eilífir, andlega — veru, enn hinn algjörða, ókunnáttilega vilja. Guðs vilji og vera er þessvegna í kristilegri fræði (= kristindóminum) óaðgreinanl., eðlis